

Võru vald tunnustas

2. veebruaril toimus Vastseliina Rahvamajas Eesti Vabariigi 101. aastapäevale pühendatud pidulik vastuvõtt. Võru vallavolikogu esimees Aare Hollo ja vallavanem Kalmer Puusepp tunnustasid silmapaistvaid vallakodanikke.

Võru valla aukodanik on Silja Otsar

Ta on toimekas ja särav inimene, kes tegeleb korraga mitmete projektidega. Ta on väga hea aja plaaneerija ja seetõttu jõuab ka palju korda saata. Teda austavad ja armastavad nii kolleegid kui õpilased. Ta on eeskujuks oma teadmiste ja oskustega noorematele põlvkondadele. Tänu temale on koolides, kus ta töötab, musitseerimine populaarne. Tema koostatud kontserdikavad on alati läbimõeldud, elamuslikud ja kaunid. Tema koorid on esindanud valda nii maakonnas, vabariigis kui ka välismaal. 2018. aastal tunnustati teda Eesti Kooriühingu poolt dirigent-muusikaõpetaja tiitliga.

Aasta hariduselu edendaja on Kristi Pettai

Teda iseloomustab teiste inimeste eest hoolitsemine, pühendumine oma tööle ja meeskonna arendamisele. Ta on edendanud kooli ja kogukonna vahelist koostööd, toetanud kolleege mitmekülgse, innovaatilise ning arendava õppetöö korraldamisel. Lisaks igapäevasele õppetööga tegelemisele peab ta äärmiselt oluliseks kaasava hariduse põhimõtteid. Samuti on ta toetanud gümnaasiumi õppe arendamist ja kaasajastamist ning teinud väga tulemuslikku tööd hariduse väärtustamisel. Ta on Võrumaa koolijuhtide juhatusel liige ning aktiivne uute ideede väljapakkuja ja rakendaja.

Aasta kultuurielu edendaja on Silja Viljar

Ametinimetusi on tal palju, aga eesmärk ikka üks: pakkuda oma kodukandi rahvale ilusaid elamusi ja tutvustada meie paikkonda ka kodust kaugemal. Ta on inimene, kes ei lase väärt ideedel ega tehtud

Võru valla tunnustuse saanud inimesed. Foto: Maidu Jaason

tegudel niisama seista või vaikselt hääbuda. Kui mõnikord ei ole tema ideedega kaasatulejaid, siis ei jäta ta jonn, vaid on valmis üksinda tulest ja veest läbi minema, tõestades, et tema idee on väärt järgimist. See inspireerib teisigi taas kaasa lööma. Ta on alati märganud tublisid inimesi enda ümber ja seisnud selle eest et, tegusad inimesed saaksid tunnustatud. Nüüd on aeg ka tema tööd tunnustada.

Aasta tegu on näitus ja raamat "Lapivaip 100. Minu Eesti täna" – Ilme Aim ja Sirje Pakler

Nad on olnud aktiivsed käsitöömeistrid ja uute ideede ellukutsujad. Koos käivitasid nad üle-eestilise ettevõtmise, millega ühinesid ka teised Eestimaa käsitöötajad-vaiameistrid. Koostöös valmis ilus näitus kingitusena Eesti 100. sünnipäevaks. See kingitus värvikate lapivaipadena räägib erinevaid lugusid ja need lood on jäädvustatud fotodena suurepärasesse albumisse. Kingitus on rännanud mööda Eestit ja loodetavasti leiab oma päris kodu ERMis.

Aasta sportlane on Randel Päästel

Ta on silmapaistev noor sportlane, kelle tahtejõud ja visadus on viinud soovitud tulemusteni. Ta osaleb

aktiivselt Judoklubi REI treeningutel. 2018. aasta eest on tal ette näidata muljetavaldav võistluste tulemuste nimekiri: lisaks Eestis toimunud võistlustele kadettide Euroopa karikasarja etapid Saksamaal, Tšehhis, Portugalis, Euroopa kadettide meistrivõistlused Bosnia Hertsegovinas ja mujal. Erilisemad on saavutused Eesti judovõistluste A-klassis ja juunioride klassis pronksmedalite näol. 2019. aasta alguses tuli ta A-klassi meistri-võistlustel teist korda Eesti noorte meistriks.

Võru valla tulevikulootus on Emil Aništšenko

Teda iseloomustatakse kui ägedate asjade algatajat, tegudele kaasajat, vastutusvõimelist teostajat. Ta on noor, kes teeb kõike südamega ja pühendumisega. Ta osaleb aktiivselt vabariiklikel Eesti Õpilasesinduse Liidu poolt korraldatavatel sündmustel, maakondlikel hariduselu ning noori puudutavatel üritustel, koolieliu ja kogukonda kaasavates tegemistes. Õppetöös on ta püüdlük, kohusetundlik ja töökas. Ta paistab silma tehnilise taibu ning leidlikkusega. Noormees õpib Võru muusikakoolis kitarri ja on õppinud ka professionaalide juures helitehnikat. Ise on ta öelnud nii: **"Tahan olla kaasteeliste jaoks inimene, keda usaldatakse"**.

Aasta külaelu edendajad on Osula Külaselts ja Kairi Lepla

Osula Külaselts on silma paistnud huvitavate ideede ja ettevõtlikkusega. Nende tegevusi on märganud Võrumaal ja kaugemalgi. Seltsi koostööprojektid on aidanud paikkonna elu muuta atarktiivsemaks ning ühendanud sellesse kogukonda jäävaid erinevaid seltse ja ettevõtjaid. Heaks partneriks on nad kohalikule koolile kogukonna-ärituste korraldamisel. Selts väärib tunnustust piirkonna külaelu aktiivse edendamise, positiivse maine kujundamise ja kogukonna liitmise eest.

Kairi Lepla on olnud külavanem 2016. aastast. Oma tegevusega on ta muutnud külaelu põnevaks ja teguderohkeks. Tema eestvedamisel alustas tegevust kohalik käsitöökubi, ta on muutnud seltsiruumid hubaseks, tema korraldatud üritused on meeldejäävad ja väljasõidud harivad. Ta on nagu küla süda, kelle juurde saab tulla nii noor kui vana oma rõõme ja muresid rääkima.

Vallavalitsuse tänukirjad

Valla tänukirjad said järgmised kodanikud:

Tõnu Vaask – pikaajalise ja mitmekülgse tegevuse eest kultuuritöös;

Malle Puolakainen – pikaajalise ja mitmekülgse tegevuse eest õpetajana;

Reet Käär – pikaajalise ja mitmekülgse tegevuse eest külaelu edendajana;

Valdur Helm – pikaajalise eduka töö eest muusikaõpetajana;

Merit Süving – kohusetundliku eduka töö eest õpetajana;

Geenart Nagel – pikaajalise ja mitmekülgse tegevuse eest õpetajana;

Vilve Niilo – kohusetundliku eduka töö eest õpetajana;

Inga Leelans – kultuuripärandi ja traditsioonide hoidmise eest.

Peokülalisi tervitavas programmis esilinastus Vastseliina Noortekeskuse filmiringi esikteos "Miks on Eestis hea elada?"; esinesid valla ühendlastekoorig (Sirli Hellamaa, Merle Konsi ja Silja Otsari juhendamisel). Solistidena astusid üles Hanna-Lysette Tækker, Rainer Luht, Henri Helekivi, Reio Helekivi ning viiulit mängis Hellika Otsar. Programmi juhtis Vastseliina Rahvamaja kunstiline juht Alice Kirsipuu.

MAARIKA ROSENBERG
Võru Vallavalitsuse
kultuurispetsialist

Jagati maakondlikud kõrgeimad autasud

Võru kultuurimajas Kannel toimus 21. veebruaril Eesti Vabariigi 101. aastapäevale pühendatud pidulik vastuvõtt, kus Võrumaa Arenduskeskuse juhatus liige Tiit Toots ja nõukogu esimees Ülo Tulik andsid üle Võru maakonna vapimärgi ja teenetemärgid.

Võru maakonna vapimärgi pälviv pikaajaline armastatud treener ja võrkpallitraditsioonide edasikandja Aksel Saal. Tema poisid on moodustanud terve Eesti koondise, tema õpilased on olnud paljude välisriikide klubides edukalt pallimas, paljud tema õpilastest on kasvanud rahvusvaheliselt tuntud treeneriteks.

Võru maakonna teenetemärgid pälvivad Riina Paat ja Ena Poltimäe. Riina Paat on Eesti Punase Risti Võrumaa seltsi pikaajaline sekretär ja eestvedaja. Koos oma

meeskonnaga on Riina viinud läbi loendamatu arvu esmaabikursuseid, lastelaagreid, abistanud puudust kannatavaid peresid, viinud läbi koolialguse ranitsakampaaniaid, korraldanud toiduabi jagamist ning teinud palju muud.

Ena Poltimäe on Võru maakonna keskkonnavaldkonda juhtinud 30 aastat, praegu juhatab ta kuut maakonda hõlmavat Keskkonnametite Lõuna regiooni. Ena oskab kõike näha südamega ja hoida sidet inimestega. Keskkond pole ju ainult hoidmiseks, vaid ka kasutamiseks: elamiseks ja majandamiseks. Enale on iseloomulik pragmaatiline argumenteeritud suhtlemisviis, mis aitab koostööle ka need, kelle huvid ilmselgelt ristuvad. Nende omaduste toel on paljud keskkonna hoidmise ja kasutamise alased vastasseisud lahenenud nii, et maakond areneb ja ka loodus on hoitud.

Ülo Tulik, Leili Väisa, Ena Poltimäe, Aune Saal, Aksel Saal, Tiiu Kolk, Regina Ausmaa, Tiit Toots. Foto: Margus Muts

Tunnustuse pühendunud töö eest said veel Mõniste piirkonna pereõde Milla Liiv, Rõuge piirkonna pereõde Aune Saal, Antsla piirkonna tantsujuht Leili Väisa, Rõuge piirkonna kultuurielu edendaja Tiiu Kolk, pikaajaline õpetaja Regina Ausmaa ja dirigent ning muusikapedagoog Valdur Helm.

Vastuvõtule ja auhinnatserimooniale eelnes kontsert-aktus pealkirjaga Imäpuu. Lavastaja Helena Kesonen seadis lavale maakonna tuntud ja vähemtuntud artistid ning tegi lavastuse kaudu Eesti Vabariigi 101. aastapäeva puhul kummarduse meie vanaemadele ja vanaisadele ning rõhutas

vanavanemate olulisust iga inimese elus.

Lisainfo:

AIGI PALL
SA Võrumaa Arenduskeskuse kultuurispetsialist
5912 9200, aigi.pall@vorumaa.ee

Veebruar Võru vallas

5. veebruaril toimunud vallavalitsuse istungil

- Kinnitati hanke "Võru valla käidukorralduse teenus 2019–2021" tulemused.
- Kinnitati hajaasustuse programmi aruanded.
- Kehtestati detailplaneering Kose alevikus Valgjärve tn 4 maaüksusele ja siseveekogusse Valgjärv maa-kuittetorustiku rajamiseks.
- Moodustati Võru valla üldplaneeringu koostamise juhtrühm.
- Otsustati jagada Pikasilla külas asuv Metsavere katastriüksus, Palometsa külas asuv Sammelsoo katastriüksus, Kõlikülas asuv Jaani katastriüksus.
- Otsustati muuta Puiga külas asuvate Tööstuse tänava ja Järve põigu liikluspinna leviala.
- Otsustati määrata Võru vallas asuvatele katastriüksustele lähiaadressid.
- Otsustati tagastada isikule Kurenurme külas asuv Metsatüki maaüksus.
- Seati sundvaldus Jeedaskülas asuvale Tamme kinnistule Elektrilevi OÜ kasuks.
- Kooskõlastati Puiga Põhikooli palgajuhend.
- Kinnitati Võru valla haridusastutuste õppekoha tegevuskulu ja lasteaiakoha arvestuslik maksumus.
- Otsustati määrata eraisikutele treeningutel osalemise toetust.
- Anti volitused kultuurispetsialistile kultuuriprojektide esitamiseks.
- Otsustati pikendada Tagaküla Laulu Mängu Selts Kungla MTÜ ja Võru Vallavalitsuse vahel sõlmitud sihtotstarbelise toetuse kasutamise lepingut.
- Määrati sotsiaaltoetusi.
- Otsustati anda üürile sotsiaaleluruume.
- Kinnitati riikliku järelevalve tule-

mused Võru maakonnas Võru vallas Väimela alevikus Pärna tee 7 väljastatud projekteerimistingimuste ja ehitusloa üle.

- Arutati Võrumõisa 4 büroohoone rentimise, tänavavalgustuse ehituse lisatööde tellimise ja AS Võru Vesi aktsiate soetamise teemadel.
- Vaadati üle allasutuste 2019. aasta investeeringuvajadused.

6. veebruaril toimunud vallavolikogu erakorralisel istungil kinnitati valimisjaoskonnad.

13. veebruaril toimunud vallavolikogu istungil

- Kinnitati reovee kohtkäitluse ja äraveo eeskiri.
- Võeti vastu valla eelarvest toetuste maksmise kord.
- Toimus Võru vallavara valitsemise korra teine lugemine ja vastuvõtmine.
- Kinnitati arengukavade koostamise kord.
- Moodustati hajaasustuse programmi taotluste läbivaatamise ja hindamise komisjon ning määrati eelistatud sihtrühmad ja toetavate valdkondade prioriteetsus.
- Garanteeriti projekti „Paindlike õpivõimaluste loomine Võru valla koolides hariduslike erivajadustega õpilastele” omaosalus.
- Muudeti Võru Vallavolikogu 09.05.2018 määrust nr 30 „Huvi-tegevuse ja huvihariduse toetuse määramise ja maksmise kord”.
- Kinnitati Võru valla 2019. aasta auniimetuste saajad.
- Pikendati Vastseliina Spordiklubiga Vastseliina alevikus asuva Võidu tn 1b kinnistu üürilepingu ja avaliku kasutamise lepingu tähtaega.

- Otsustati võõrandada Osula külas asuv vallavara enampakkumise korras.
- Otsustati mittetulundusühingule Käsitöö Kodu anda tasuta kasutusse Võru vallale kuuluva kinnistu Mõisa park osa.
- Otsustati taotleda Võru vallale Keskkonnaministeeriumi haldusalas olev Võrumõisa külas asuv osa Viisu kinnisastast tasuta võõrandamise korras.
- Tehti protokolliline otsus MTÜ Kagu Ühistranspordikeskuse 2019. aasta liikmemaksu tasumise osas.
- Otsustati ehitada Vastseliina alevikku üürielamu ning garanteerida projekti omaosalus.
- Toimus Kääpa Sotsiaalkeskuse hoone energiatõhusaks muutmise projektaotluse esitamise ning omaosaluse garanteerimise esimene lugemine.
- Kinnitati Võru valla 2019. aasta investeeringute ja täiendavate taotluste rahastamise kava.
- Kinnitati Võru valla teede 2019. a investeeringute kava.
- Kehtestati Võru Vallavalitsuse struktuur ja teenistuskohdade koosseis.
- Määrati vallavanema töötasu.
- Toimus Võru valla 2019. aasta eelarve II lugemine ja vastuvõtmine.
- Kinnitati Võru Vallavolikogu alalist komisjonide 2019. aasta tööplaanid.

19. veebruaril toimunud vallavalitsuse istungil

- Väljastati projekteerimistingimused: Udsali, Keema ja Kurenurme külates kaablitrassi projekteerimiseks; Puusepa külas Väike-Rootsi kinnistule hoone püstitamise projekteerimiseks; Navi külas Nurmema kinnistule abihoone projekteerimiseks, Verijärve külas Kullerkupu tn 12 kinnistule abihoone projekteerimiseks, Eesti Raudteele Võru vallas raudtee ülesõitude foo-

- ride hõõglampide asendamiseks.
- Väljastati ehtitusload Parksepa alevikus Tehnika tn 10 kinnistule LPG vedelgaasi mahuti paigaldamiseks, Hutita külas Tamme kinnistule kasvuhoone rajamiseks, Tuderna külas Tuderna-Kõrtsi kinnistule suurkaevu rajamiseks.
- Väljastati kasutusload: Kurenurme külas Väike-Metsa kinnistul asuvale päikeseelektrijaamale, Väike-Kär-siniidu kinnistul asuvale septikule, Piusa külas Piusa raudteejaam/1 kinnistul asuvale jaamahoonele.
- Täpsustati Pärna tee 20b projekteerimistingimuste andmise avalikku menetlusega seotud asjaolusid.
- Otsustati esitada KIK keskkonnateadlikkuse taotlusvoorudesse projekte.
- Kiidetati heaks Postitee ühiste kavatsuste protokoll.
- Pikendandati üürilepinguid.
- Otsustati mitte sõlmida üürilepinguid Võrumõisa 4 kinnistuga seoses.
- Kinnitati lihtsustatud korras hanke "Vastseliina multifunktsionaalse spordiväljaku ehitamise ehitusjärelvalve teostamine" tulemused.
- Otsustati tellida lisatöid tänavavalgustuse ehitusel.
- Otsustati sõlmida Elektrilevi OÜ-ga Osula tänavavalgustuse liitumisleping.
- Otsustati keelduda Oraval Solda tee 9 garaažide rendile andmisest.
- Määrati lähiaadressse ja maade sihtotstarbeid.
- Loobuti ostueesõigusest Võru vallas Väiso tee 1 asuva kinnistu osas.
- Seati isiklik kasutusõigus Võru valla munitsipaalmaale Varese külas (katastriüksus 91701:001:0135, registriosa 11309650) Elektrilevi OÜ kasuks.
- Seati sundvaldus Loosu külas asuvale reformimata maale, mis on kavandatud Suur-Haraku kinnis-asjaga (91801:003:0090) piirnevale

- osale – Elektrilevi OÜ kasuks.
- Otsustati hüvitada isikliku sõiduauto kulusid õpilastranspordi korraldamisel.
- Kinnitati Võru valla üldhariduskoolide ja huvikooli struktuur ning palgamäärad.
- Kinnitati Võru valla noortekeskuste struktuur ning palgamäärad.
- Kinnitati Võru valla raamatukogude struktuur ning palgamäärad.
- Kinnitati Kääpa Sotsiaalkeskuse struktuur ning palgamäärad.
- Kinnitati Väimela Tervisekeskuse struktuur ning palgamäärad.
- Kinnitati Väimela Tervisekeskuse lahtiolekuajad.
- Arutati Vastseliina spordiklubi taotlust.
- Arutati Loosi Kandi Seltsi avaldust ja Vastseliina Gümnaasiumi taotlust.
- Määrati nõustamisteenus raske puudega lapse perele.
- Määrati lapsehoiuteenus.
- Määrati erakorralisi toetusi.
- Otsustati osaliselt rahastada hoolekandeteenust.
- Kehtestati eluruumide kohandamise taotluste vormid.
- Anti volitused sotsiaaltööspsialistile.
- Tutvuti Kagu-Eesti programmiga.

INGA LEELANSS
vallasekretär

LISANNA ELM
Võru Vallavalitsuse
avalike suhete spetsialist

VÕRU VALD

Hajaasustusprogramm

REGIONAALARENGU TOETUSEKS

Hajaasustuse programmi taotluste esitamise voor on avatud **11. märts–13. mai 2019**. Toetatavad tegevused:

- majapidamises joogivee kättesaadavuse tagamine;
- elamu heitvee nõuetekohase kanaliseerimist tagava süsteemi rajamine;
- aastaringsest ligipääsetava juurdepääsutee rajamine;
- leibkonna vajadustele vastava autonoomse elektrisüsteemi rajamine (tingimusel, et majapidamine ei ole liitunud elektrivõrguga).

Programmi tingimused:

- Taotleja alaline elukoht on taotluse esitamise aasta 1. jaanuarist hajaasustusega maapiirkonnas asuv majapidamine.
- Taotleja elukoht on rahvastikuregistri andmete kohaselt katkematult taotluse esitamise aasta 1. jaanuarist majapidamine, millele projektiga toetust taotletakse.

- Taotlejal ei tohi olla riiklike maksude osas maksuvõlga, välja arvatud juhul, kui see on ajatatud.
- Projektil võib olla ka kaastaotleja(id). Kaastaotlejale kehtivad samad tingimused, mis taotlejalegi.
- Taotluse juures peab olema kaks võrreldavat hinnapakkumist.
- Taotluse esitamise päeval peab eelmise toetuse kasutamise aruanne olema kohaliku omavalitsuse poolt kinnitatud.
- Projekti ajalise kestuse arvestus algab toetuslepingu sõlmimisest ning projekti elluviimine peab olema lõppenud 31. oktoobriks 2020.

Toetust on võimalik taotleda Võru Vallavalitsusest – kontakt Kertu Künnapuu, kertu@voruvald.ee, 524 5631. Rohkem infot ja taotlusvormid www.voruvald.ee/projektid.

Infopäevad toimuvad 2. aprillil kl 15 Orava raamatukogus, 3. aprillil kl 15 Vastseliina rahvamajas ja 4. aprillil kl 16 Võru vallamaja saalis.

KERTU KÜNNAPUU
Võru Vallavalitsuse
arendusspetsialist

Eraisikute vee- ja kanalisatsioonitaristu rajamise meede jätkub

Eelmise aasta suvel avas SA Keskonnainvesteeringute Keskus (KIK) eraisikutele suunatud ühisveevärgi- ja kanalisatsiooniga liitumise toetuse meetme. Toetuse eesmärk on tagada inimestele kvaliteedinõuetele vastava joogivee kättesaadavus ning reovee nõuetekohane kogumine ja puhastamine reoveekogumisaladel suurusega 2000 inimekvivalenti ja enam.

Võrumaal saavad taotluse esitada Võru linna ja osaliselt Võru valla (Kose aleviku, Verijärve, Meegomäe, Võrumõisa ja Võlsi küla) elanikud. Toetust saavad taotleda kinnistusraamatusse kantud kinnisasja või hoonestusõiguse füüsilisest isikust omanik, ühisomanik või kaasomanik.

Toetust antakse elamu ühendamiseks ühisveevärgi ja/või -kanalisatsiooniga. Ühisveevärgiga ja/või -kanalisatsiooniga ühendamist toetatakse juhul, kui selleks on olemas võimalus, aga mingil põhjusel ei ole kinnistu veel liitunud.

Toetuse suurus lähtub sarnaste ehitustööde 2018. aasta jaanuaris välja selgitatud keskmisest maksumusest ning sõltub rajatava torustiku pikkusest. Toetuse summad jäävad vahemiku 1382–3792 eurot. Taotlusi võetakse vastu kuni eelarve täitmiseni või kuni 31.12.2020. KIK menetleb taotlusi nende esitamise hetkest 50 kalendripäeva ning pärast rahastuse otsuse saamist on aega kuus kuud ehitustööde elluviimiseks.

Käesolevaks ajaks on saanud Võrumaal toetuse rahuldamise otsuse 39 kinnistu omanikku kogusummas 123 426 eurot. AS Võru Vesi juhatuse liikme Juri Gotmansi arvates oli Võrumaa taotluste arv kogu Eesti mastaabis piisavalt suur. Ta usub, et ka käesoleval aastal tuleb Võrumaa jaoks aktiivne ja edukas ning Võrukad jätkavad usinasti ühisveevärgi ja -kanalisatsiooniga liitumist ja taotluste esitamist.

AS Võru Vesi varasem kogemus näitab, et eraisikutel, kes soovivad eelnimetatud meedet kasutada, on

mõistlik pöörduda vee-ettevõtte poole juba varakevadel. Esmalt peab vee-ettevõtte väljastama kinnistule liitumistingimused, mis on aluseks liitumisprojekti koostamiseks. Juba peale liitumistingimuste väljastamist saab esitada taotluse KIK-ist toetuse saamiseks. Ehitustöödega saab alustada alles peale taotluse rahuldamise otsuse tegemist KIK-i poolt. Ühisveevärgiga ja/või -kanalisatsiooniga liitumine peab olema lõpuni viidud kuue kuu jooksul peale rahastusotsuse tegemist. Liitumine on lõpuni viidud, kui on väljaehitatud torustikud, koostatud teostusjoonis ja sõlmitu vee-ettevõtjaga teenusleping.

Toetuse saamiseks soovitage eraisikutel pöörduda AS-i Võru Vesi poole aadressil Ringtee tn 10 Võru linn või e-posti teel voru.vesi@voruvesi.ee või helistades telefonil 782 8334. Aitame Teid asjaajamises.

KADRI SAAL
AS Võru Vesi juhiabi

Ajaloolise tähtsusega Postiteest saab Eesti esimene miljöotee

Maanteeamet, Keskonnaamet, Riigimetsa Majandamise Keskus, Võru Vallavalitsus, Kanepi Vallavalitsus, Põlva Vallavalitsus ja MTÜ Postitee sõlmisid 15. veebruaril ühiste kavatsuste protokoll, millega ühiselt kaitstakse, säilitatakse, arendatakse ning tutvustatakse ajaloolis-kultuurilist Postiteed. Dokumentis lepiti kokku Postitee korrashoiu ja arendamises, mis võimaldavad sellel kujuneda Eesti esimeseks miljöoteeks. Oluline on nelja olulise valdkonna terviklik käsitus, mis hõlmab:

- 1) Postitee tuhandeaastat ajaloo-pärandit;
- 2) maanteega piirnevat puhast ning kaunist looduskeskonda;

- 3) piirkonnas tegutsevaid ettevõtteid ja kogukondi;
- 4) tulevikus tekkivate mitmeviisiliste liiklemisvajadustega arvestamist.

Kohalikud omavalitsused lubasid teostada Postitee piirkonna planeerimist, arendamist ja korrashoidu vastavalt õigusaktidele ning uutes üldplaneeringutes arvestada miljöotee kaitse tagamise vajadusega kohalikul tasandil. Võru Vallavalitsuse poolt allkirjastas dokumendi vallavanem Kalmer Puusepp.

LISANNA ELM
Võru Vallavalitsuse
avalike suhete spetsialist

Protokolli allkirjastanud isikud. Foto: Kertu Künnapuu

EV 101 Oraval

Eesti Vabariigi sünnipäeva tähistamine algas 22. veebruaril kontsert-aktusega Orava Koolis. 8. klassi õpilased tegid ettekande saja aasta tagustest sündmustest vabadussõjas. Märtsis 1919 toimusid olulised lahingud just Orava mõisa ümbruses. Materjali ettekande jaoks kogusid õpilased ise. Kontserdil esinesid lasteaialapsed ja õpilased.

24. veebruaril kogunes rahvas Oraval vabadussõja mälestusmärgi juures. Sel aastal saab 30 aastat päevast, mil samba tükid maa seest välja kaevati ja sammas taasavati. Samba taastamise lugu saab näha kooli muuseumis.

Tänavu toimus pärast mälestussambale pargade asetamist kultuurimajas kontsert-aktus. Esinesid Orava kooli noorkotkad ja kodutütred Maaja Glaseri juhendamisel ning Värska muusikakooli trio.

Kokkutulnuid tervitas vallavanem Kalmer Puusepp. Tähtsa asjana tõi vallavanem kõnes välja vabaduse mõistmise olulisuse ja hilisemates vestlustes rõhutas just kogukonna kaasamist. Suupistelaua juures said kõik soovijad vallavanemaga mõtteid vahetada.

ENE SÄINAST
Orava kogukonna esindaja

Maaja Glaser, Orava Kooli noorkotkad ja kodutütred ning vallavanem Kalmer Puusepp. Foto: Ene Säinast

Eesti sünnipäevakuu Loosi külas

8.-9. veebruaril oli Loosi küla vahel näha liikumas palju noori – toimus Võrumaa Kodutütarde ja Noorkotkaste laager. Staap oli püsti pandud Loosi seltsimajja ning kahe päeva jooksul tutvuti kohalike vaatamisväärsustega ja ettevõtetega.

Laupäeval olid noored jaotatud nelja rühma ning kaardi ja rühmajuhi eestvedamisel käisid nad ka Humaliste taluga tutvumas. Talu laut-küün oli kohandatud meil seekord mälumängu saaliks. Tutvustasime noortele oma tegemisi ning siis asutigi sooja joogi saatel ajugümnaastikat tegema. Lisaks sellele tegi Siidrimõisa OÜ ekskursiooni, MTÜ Käsitöökoode pakkus võimalust viltida seepi ja lõpuks külastati koos külavanema Viive Tomsoniga Puutli kirikut.

Eesti Vabariik 101

Loosi küla oli 24. veebruaril piduhoos! Juba teist aastat järjest oleme tähistanud Eesti Vabariigi sünnipäeva päevale kohaselt.

Kell 7.20 heiskasime Loosi mõisapargis lipu, seekord „Vaskseliina torumeeste“ poot esitatud hümniga saatel. Kell 12.00 oli Loosi seltsimajas pidulik kontsert, kus esinesid Silja Otsari juhendamisel Võrumaa

Kodutütarde ja noorkotkaste laager Loosi külas. Foto: Siiri Mägi

Pidulik puhkpillimäng. Foto: Vaido Otsar

noored muusikud – ansambel „Luud“, „Labidas“ ja üks esindaja ka „Rehas“ ning „Vaskseliina torumehed“ ja Krete Rutov. Kontsert toimus projekti „Loosi kandi traditsioonid“ raames ning on rahastatud kohaliku omaalgatuse programmi vahenditest.

Päeva lõpetasime EV100 raames valminud filmi „Tõde ja õigus“ vaatamisega. Täname kõiki esinejaid, osalejaid ja korraldajaid!

SIIRI MÄGI
MTÜ Kultuuri- ja pärimustalu

Presidendi vastuvõtt

Lasva Lasteaed Pargihaldjas tähistas 20. veebruaril EV 101 sünnipäeva suursuguselt – pidu oli lõimitud Tuhkatriinu muinasjutuga. Seekord tõi käskjalg kõigile teate Pargihaldja presidendi ballist. Tuhkatriinut esialgu peole kaasa ei võetud, kuid lindude, putukate, hiirte ja haldjast risiema abiga jõudis ka tema ballile.

Ballile olid tulnud lapsed koos vanematega, Võru Vallavalitsusest Haridusehaldjas, Tarkusehaldjas, Headusehaldjad ning Lasva külast Raamatuhaldjas, Veetornihaldjas, Kultuurihaldjas ja paljud teised. Kui kõik külalised olid kohal, saabus kätlemisele Pargihaldja lasteaia president Liseta oma saatja Oskariga ning Pargihaldja peahaldjas

Inge Järvpõld koos Võru Valla volikogu esimehe, härra Aare Holloga. Kõik kohalviibijad said osa kätlemisteremooniast. Külaliste nimede teadustaja rollis oli julge ja väarikas Ranet. Kogu sündmust ilmastasid lapsed vahvate ja eriliste numbritega, tantsiti ballitantsu. Peo lõpetuseks toodi kellahelina saatel saali pidupäeva kringel.

PIIA NARVIK
Lasva Lasteaia Pargihaldjas
õppealajuhataja

380 aastat Osula küla

Vabariigi aastapäeva eel toimus Osula koolimajas meeldejäädav peoõhtu Pühajõe kogukonna elanikele, millega tähistati Eesti Vabariigi 101. aastapäeva ja Osula küla 380. tähtpäeva.

Piduliku kontsert-aktuse juhatas sisse kooli direktor Anti Osis, Osula kooli õpilaste muusikalised etteasted koos õpetaja Merili Ermeli poolt koostatud esitlusega Osula küla elust ja olust viisid meid ajaloorännakule. Toomas Loka aitas piduliste teadmisi Osulast täiendada ja kontrollida väikese mälumänguga. Peo tõmbas käima ansambel Univere Laine, bändi vahepausidel esinesid Pühajõe piir-

konna lauljad, tantsijad, näitlejad ning pillimehed. Võru valla tervitused tõi peokülalistele volikogu esimees Aare Hollo, kes õnnitles Osula küla 380. tähtpäeva puhul ning tänas külaelu eestvedajaid tehtud töö eest.

Peoõhtu korraldasid Osula Põhikool, Sulbi Maarahva Selts, Sulbi Külateater, Sõmerpalu Noortekeskus ja Osula Külaselts, toetasid Võru Vallavalitsus ja LEADER meede – kogukonna arendamine läbi ühiskoostöö.

MARET SOON
Osula Külaselts

Eesti Vabariik 101, Osula küla 380. Foto: Tiina Männe

Presidendi vastuvõtt Pargihaldja lasteaia. Foto: Kairi Lilleaed

Vabatahtlikud seltsilised

Eesti Külaliikumine Kodukant alustas 2018. aasta oktoobris hanke „Vabatahtlike rakendamise koostöömudeli testimine hoolekandesüsteemis ja üle-eestiliselt rakendatava koostöömudeli väljatöötamine“ raames vabatahtlike kaasamisega. Saame pakkuda vabatahtlikku toetust täisealiste erivajadustega inimestele ning eakatele. Koostöömudeli testimine toimub järgnevatel Eestis maakondades: Hiiumaa, Lääne-Virumaa, Harjumaa, Pärnumaa ja Võrumaa ning Põlvamaalt Põlva vald. Vabatahtlik tegevus on aktiivselt käima läinud alates novembrist 2018. Hetkel on tegutsemas kakskümmend vabatahtlikku, kes abistavad inimesi nii hoolekandesutustes kui ka kodudes koostöös sotsiaaltöötajatega või lähedastega. Mõne kuune projektikogemus on juba näidanud, et on inimesi, kes

tahavad panustada ühiskonna heaolusse, hoolides ning andes veidi oma ajast. Teisalt on praktika ka näidanud, et sellise meie pakutava abi vastu on suur vajadus.

Hetkel tegutsevatest vabatahtlikest seltsilistest 15 inimest on toimetamas Võrumaal ning 5 Põlva vallas. Nendest üksteist inimest abistavad erinevates hoolekandeesutustes (Põlva Valla Hooldekodu, Laheda Sotsiaalkeskus, Lõuna-Eesti Haigla Õendusabikeskuse Hooldekodu, Kääpa Sotsiaalkeskus, Vastseliina Hooldekodu, Sõmerpalu Hooldekodu, Antsla Tervisekeskus, MTÜ Toetuskeskus Meiela) ning üheksa inimest on vabatahtlikud kodudes. Projekti partneriteks on ka kõik teised meie piirkonna hooldekodud, kelle lähiümbruses ei ole inimesed hetkel vabatahtliku töö vastu huvi üles näidanud.

Vabatahtlike pakutavad teenused ei ole mõeldud asendada sotsiaaltöötajat, vaid saavad pakuda lisategevusi, mis tavapärase hoolekandeteenuse sisse ei mahu. Pakume vabatahtlikele võimalust olla hoolekandeteenuste juures tuge vajavale inimestele seltsiliseks, saatjaks ja toetajaks lihtsamates kodutöödes, inimesega juttu ajada või jalutama minna, saata teda poes, ametiasutuses või mõnel üritusel.

Vabatahtlik tegevus sobib hästi eakamatele inimestele, kel lapsed juba suureks kasvatatud ja vaba aega rohkem. Mitmel pool maailmas läbiviidud uuringud näitavad, et vanemas eas vabatahtlikena tegutsevatel inimestel on parem tervis ning rahuldust pakkuvad peresuhted kui neil inimestel, kes vabatahtlikud ei ole. Samuti sobivad vabatahtlikeks gümnaasiumi- ja ülikoolinoored. „Vabatahtlik tegevus pakub suurepäraselt võimalust juba noorena proovida, milline

töövaldkond sobib ja milline mitte. Kutsekooli õpilane või tudeng saab vabatahtlikuna hoolekandesüsteemis tegutsedes suurepäraseid kogemusi, mis kuluvad ära edasises tööelus. Miks mitte teha oma kooli loovtööde, seminaride raames vabatahtliku tegevust talletades näiteks eakate inimeste lugusid, nende oskuseid ja teadmisi?“

Ootame aktiivselt osalema ka kogukondi, nii abivajajatest teada andes kui ka omalt poolt vabatahtlikena oma kogukonna inimestele appi minnes. Nii saame oma kogukonnas elavaid inimesi toetada võimalikult kaua olemasolevate ja elama oma kodus. Teame, et juba täna mitmetes kogukondades vabatahtlik tegevus toimib, kutsume ennast meile teada andma ja liituma hanke tegevustega, et ka kõik juba tegutsevad vabatahtlikud saaksid koolitust, sõidukulude hüvitist ning oma kogemusega panustada mudeli arendamisse. Vabatahtlikuks kandideerimisel

tuleb täita avaldus, mille leiab Vabatahtlike Värava koduleheküljelt kuulutuste alt www.vabatahtlikud.ee/kuulutus).

Kes arvutis avaldust täita ei saa, saab koordinaatoriga kohtudes selle teha paberil (kontaktid allpool). Omalt poolt pakume sobilikele kandidaatidele sissejuhatavat koolitust ja juhendamist ning võimalust vabatahtlikuna enesele ja teistele head teha. Koordinaator võtab kõigi soovijatega ühendust, vestluse käigus tehakse otsus, kas meie pakutu vabatahtlikule sobib.

Olge julged kandideerima, sest on palju inimesi ja kohti, kuhu on oodatud uued seltsilised. Alustavatele vabatahtlikele toimub koolitus juba 16.-17. märtsil 2019. Lisainfo telefonil 516 6794 või e-posti teel laura.koordinaator@gmail.com.

LAURA-ELISA KÄGRA
projekti Võru- ja Põlvamaa
koordinaator

Rahvakultuur Osula Põhikoolis

Kõigi muude toredate tegevuste hulgas pole meie koolis unustatud traditsioonilisi rahvakultuuriliike nagu koorilaul, rahvatants ja näitemäng. Nende ringide juhendajad on oma ala entusiastid, kes panustavad palju rohkem aega ja ressursse, kui tundpaar nädalas, mis ringitundideks ette nähtud ning mille eest ka töötasu makstakse.

EV101-le pühendatud kooliaktusel kõlas imekaunis koorilaul lastekoorilt. See kõik on suure pingutuse vili. Lisaks kahele koorilaulutunnile nädalas on toimunud üle kümne laululaagri, milles õpetaja Sirli Hellamaa kutsel on vabatahtlike koorijuhtidena appi tõtanud õpetaja Kristi Serv ja õpetaja Sirli õde Kerli Hellamaa. Need tublid inimesed ei pea paljaks võtta laupäeviti aega

oma pere arvelt ning oma isikliku transpordiga sõita kümneid kilomeetrid maha, et tulla kooriproovi. Tänapäeval on esimene ettelaulmine laulupeolistel tehtud ning usin töö jätkub.

Rahvatantsurühmi juhendavad meil Laura Mander ja Kristina Siska, kes samuti rõõmsa meelega koolivaheajadel lastega tantsulaagreid peavad. Laagrid on toredad selle poolest, et saab ööbida koolimajas, söögikorrad valmistatakse ise ning lisaks tantsule saab ette võtta muudki vahvat.

Näiteringi juhendaja Tuulike Mölder käis juba novembris 1.–6. klasside teatrifestivalil Viimsis, kus Elo Rahmann sai näitlejapreemia. Võrukeelse lavalooga esineti ka Võru Instituudis võrukeelenädalal.

Igaks jõulupeoks valmib uhke lavastus, milles osalevad kõik kooli taidlejad. Jaanuari lõpul käidi Raplamaal Eidapere koolis luulekonkursil, kus Madli Soon sai oma vanuseklassis teise koha 26 võistleja seas. Eidaperes toimus ühislaager sealse näiteringiga. Veebruari keskel olid eidaperelased jälle meil külas. Meie näiteringilaagris näidati külalistele Võrumaad, matkati hilisõhtul laternavalguses ning veedeti õpetlik päev Alle-Saija Teatritalus teatrijoogat proovides, näitlejatega vesteldes ning vaadates etendust „Meile tuli jonn“.

Palju abi on meile sel teel olnud toimekast Osula külaseltsist, kelle kirjutatud projektide abil oleme saanud soetada stiliseeritud rahvariided mudilas- ja lastekoorile, korraldada mitmesuguseid teatripäevi ja –koolitusi. Ja just aastavahetusel saime ka moodullava ja valgustehnika! Oma väikebussi on meile sõitudeks laenanud Roosu talu. Tublid on olnud lapsed ise ja lapsevanemad! Suur aitäh ka Kultuurkapitali Võrumaa ekspertgrupile, kes meie tegevusi toetab. Nende toel on meid kevadel veel ootamas laululaager Varbuse muusikamõisas, mis peaks lõppema toreda kontserdiga. Olen uhke, et mul on sellised kolleegid ja tore, toetav koolipere!

TUULIKE MÖLDER
Osula Põhikooli õpetaja

Alle-Saijal koos näitetrupiga. Foto: Erakogu

Kuus kuud uue kooliaastani

Poole aasta pärast algab uus õppeaasta. Kunagi ei ole hilja õppimiseks, seega on täna hea aeg teha plaane nii haridusteede alustamiseks kui ka jätkamiseks.

Koolitee algus

Head lapsevanemad, sügisel kooliteed alustavate laste avaldusi saate esitada otse koolile. Piirkonna lapsi oodatakse eelkooli:

- **Kääpa Põhikool** ootab 1. klassi astujate lapsevanemaid ja lapsi eelkooli teispäeviti 12., 19., 26. märtsil ja 2., 9. aprillil kell 10.30. Aktiivsed tegevused toimuvad kuni kella 11.10. Kaasa võtta vahetusjalanõud. Lisainformatsioon: 5330 7063, kool@koopakool.edu.ee.
- **Orava Koolis** toimuvad eelkooli tunnid alates jaanuarist teispäeviti kell 10.45–11.30. Kui keegi soovib veel eelkooli lapse tuua, siis võtta ühendust direktoriga 5333 8516 või ele@orava.ee.

- **Osula Põhikool** – kolmapäeviti toimub koolis eelkool (kuni 17. aprillini ehk siis pärast suurt reedet lapsed enam eelkooli ei tule). Esimesse klassi mineva lapse vanematelt ootame avaldust 20. juuniks 2019. Lisainformatsioon: 789 5333, osulapk@osulapk.ee.

- **Puiga Põhikooli** eelkool toimub veel 12. märtsil kell 13.00–14.00 ja 19. märtsil kell 13.00–14.00. Lisainformatsioon: 782 8088, puigakool@gmail.com.

- **Parksepa Keskkooli** 1. klassis alustavad lapsed on oodatud koos lastevanematega eelkooli 20. märtsil 2019 kell 13.20 kooli aulasse ning 17. aprillil 2019 kell 13.20 (lapsevanemad ruumis 138, lapsed ruumis 244). Lõpukellaeg on 15.00. Eelkooli viib läbi õpetaja Mariina Kõrs ja lastevanematele viivad töötoad läbi sotsiaalpedagoog Esta Varik ja logopeed Elina Bogomolova. Kooli astuvate laste avalduse vorm on kooli kodulehel:

www.parksepa.werro.ee/teave/blanketid. Hiljemalt 7. juuniks tuua kooli koolivalmiduskaart, lapse sünnitunnistusest koopia ja kaks 3x4 fotot. Lisainformatsioon: 786 8717, info@parksepa.werro.ee.

- **Vastseliina Gümnaasium** ootab tulevase koolilapsi 12. aprillil kell 09.00–12.00 avatud uste päevale (osalemisest teatada 10. aprilliks huvijuht@vastseliina.edu.ee) ja 29. aprillil kell 17 kooliõhtule, kus toimub koolielu tutvustamine. Lisainformatsioon: 785 1165, kool@vastseliina.edu.ee.

Kunagi ei ole hilja õppimiseks

Sügisel on kooliteed võimalik jätkata noortel ja täiskasvanutel. Täna õpib Võru valla 11 tuhandest elanikust doktorioõppes 14, arstresidendi õppes 3, magistriõppes 74 õppijat, rakenduskõrgharidusõppes 73, bakalaureuseõppes 113 ja kutseõppes 250 õppijat. Edu õppijatele! Innustame uusi õppijaid aktiivsemalt osalema elukestvas õppes, et omandada kas järgmine tase või täiendada oma teadmisi mõne lisaerialaga.

ÜLLE TILLMANN
Võru Vallavalitsuse
haridusspetsialist

Küberhügieen kõigile

Enamik inimesi kasutab iga-päevaselt mõnda internetiga ühendatud digiseadet. Kui palju me tegelikult teame digiteemadest, eriti küberhügieenist? Toomaks nn hallile alale selgust, korraldas MTÜ Nuti-Võlur koos Rõuge valla, OÜ Meisli ja Suure Muna Kohviku abiga 7. veebruari pärastlõunal Haanja rahvamajas turvalise interneti päeva minikonverentsi. Peaesinejana astus üles digiteemade ekspert Diana Poudel. Naine kogus 2018. aasta sügisel ohtralt tähelepanu eksperimendiga, kus ta kehas 11-aastaseks tüdrukuks populaarses noortele suunatud mängus Growtopia ning tõi välja sealse seksistliku alatooniga ohud. Diana „sulest“ on ilmunud praktiline, käsiraamat „Turvaline internet“, mis annab meelelahutuslikus vormis ülevaate digimaailma telgitagustest. Olenemata sellest, et raamatust saab infot lugeda, kutsetakse teda ikka ja jälle esinema. Konverentsil osalejana polnud see mulle üllatus, sest Diana oskas rääkida selliselt, et tema juttu mõistis nii algklassiealine laps, täiskasvanu kui pensionär. Kuulajaid oli saalis 40 ringis.

Konverents algas loenguga „Kuidas digimaailma džunglis turvaliselt seigelda?“, tuues välja 10 reeglit, mis peaksid olema selged kõigil, kes internetis toimetavad. Järgnev informatsioon võib esmapilgul tunduda paljudele iseenesestmõistetav, kuid nagu Eesti vanasõna ütleb – kordamine on tarkuse ema. Lihtsate reeglite vastu võivad eksida ka väga paljud täiskasvanud.

1. Ära jaga isiklikku infot internetis.

- Kõike, mis sisaldab Sinu täisnime, aadressi, telefoninumbrit, infot isiklike asjade (sh pangakaartide ja paroolide) kohta.

2. Ära suhtle võõraste inimestega.

3. Ole ettevaatlik mängudes.

- Ära proovi tasulisi mängu alla laadida, sest lisaks sellele, et tegemist on piraatlusega, võid enda arvutisse märkamatuks lubada ka viirusid.

- Ära kunagi käivita ühtegi võõrast koodi oma arvutis.

4. Ära kliki tundmatutel linkidel.

5. Ära lae alla tundamatuid mängu või äppe.

6. Ära vajuta kunagi „OK“, kui Sa tekstist aru ei saa.

7. Anna igasugusest küberkiusamisest teada!

- Kui oled alaealine ja keegi kas ütleb Sulle halvasti; hirmutab Sind läbi „mängude“ (nagu Sinivaal ja Momo); on palunud Sul postitada endast paljastavat pilti või videot, tuleb sellest kohe teada anda usaldusväärsele isikule – emale või

isale. Kahtlase sisuga pöördumised algavad tihti sisuga „Sa ei tohi mitte mingil juhul sellest kellelegi rääkida!“. Ometi peab alati seda tegema. Vanemad oskavad oma last kiiresti ja targalt aidata, keerulistes olukordades veebikonstaabli või politsei abi paluda.

- Muide, ka edasi jagatavad kuvarõõmmised vestlustest on tegelikult privaatsed ega kuulu avaldamiseks kolmandatele isikutele – veelgi hullem Facebook'i gruppide seinalle või Messenger'i (grupi)vestlustesse. Selline käitumine kvalifitseerub ka küberkiusamiseks, kui Sinule infot usaldanud isik pole selleks just nõusolekut andnud.

8. Küsi luba enne kui kellegi kohta midagi postitad.

- Ka lastel on õigus otsustada, kas nad soovivad vanemate postitustel olla. Tõepoolest, väga väikesed lapsed ei saa või ei oska enda eest rääkida. Ometi peaks täiskasvanu oma kooli mineva lapsega kogu sotsiaalmee-dia ajajoone üle vaatama ning eemaldama kõik need postitused, mis talle ei meeldi.

9. Ära postita intenetti midagi, mida Sa näiteks vanematele või õpetajale ei näitaks.

10. Hoia paroolid enda teada.

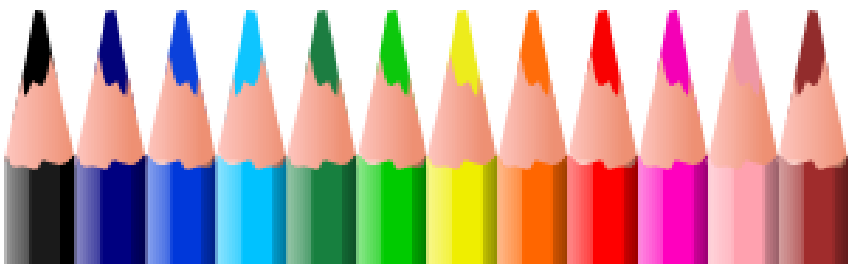
- See on ainuke asi, mis saab hoida Sinuga seotud infot turvalisemana.

- Kasuta mitte ühte-kahte, vaid vähemalt kolme ja enam parooli. Peaasi, et suudad neid üleskirjutamata meele pidada. Kui kasutad igal poole sama parooli, siis pole küsimus, kas Sind häkitakse, vaid millal häkitakse.

Kas jagamine on hoolimine?

Pisikese pausi järel algas vestluspaneel „Sharing is caring?“, kust võtsid osa aktiivsed õpilased ja täiskasvanud. Eriti tore oli see, et poole diskussiooni pealt oli võimalik eksperdina paneeli lisanduda ning mitmed õpilased võimalust ka kasutasid. Vestlusest jäi kõlama, et kuna täiskasvanutel on päris raske olla kursis viimaste arengutega internetis, saavad paljud põhikooli viimases astmes õppivad õpilased neid nõustada. Näiteks mida pere nooremate liikmete küberkäitumises tähele panna ning milliseid piiranguid seada. Küsimuses kerkis ka optimaalne ekraaniaeg. Koolitaja sõnul võiks see piirduda paari tunniga algklassi õpilaste osas. Põhikooli lõpuklasside noored tõdesid, et kui neil on palju ekraaniväliseid hobisid erinevate trennide näol, siis ei ole piirangud asjakohased. Tähtis on, et nooremajast kujuneks liikumisarmastus ning siis ei olda ka ülemäära palju aega ekraanides.

LISANNA ELM
Võru Vallavalitsuse
avalike suhete spetsialist

Sõbrapäevaüllatusena ilmus rahva- maja lavale uus ansambel

Sõbrapäeva tähistamisega käivad tihti kaasas üllatused – kommid, šokolaadid, tordid, lillesülemid või erilised kohtingud. 15. veebruari õhtul kogunes Puiga Rahvamaja sõbrapäevapeole sadakond inimest. Väga mitmekesise tantsuprogrammi panid kokku kaks kooslust – erinevaid showtantsustiile harrastavad Inga Antsoni tantsustuudio naised ning idamaiseid tantse kultiveeriv seltsing Salimah. Seejärel oli võimalus rahval tantsupõrandale suunduda. Õhtut juhtinud DJ Meelis Koppel mängis ette mõned seltskonnatantsudeks sobilikud lood ja seejärel juhatas sisse üllatusbändi meenutusega: **“Viimati oli ehk kolhoosiaegu, mil meie küla poisid ansamblina rahvamaja laval kitarri mängisid...”**

Oma esimese LIVE-etteastega alustas ansambel DRIFT koosseisus Urho Märdimäe (vokaal ja akustiline kitarr), Indrek Uibokand (soolo), Jan Ihats (akustiline kitarr), Airo Pikinen (bass) ja Janek Sæde (trummid). Noormehed käivad koos Puigalt, Haanjast ja Võru linnast. Urho Märdimäe kommenteeris ansambli saamislugu: **“Ansambli loomise idee on olnud juba aastaid plaanis ja samas olnud ka väike unistus! Selleks olen aastate**

jooksul ostnud kokku erinevaid instrumente ja helitehnikat, et ehk kunagi... Aasta alguses, käies enne kultuurimaja Kannel juhataja jutul prooviruumi kasutusloa saamiseks, kogusin sõprade ja nende sõprade hulgast pillimehed, kes olid nõus minu ettepanekuga koostada bänd, mis esialgu kaverdaks tuntuid Eesti rokkansamblite (Terminator, Smilers, Shanon, Vennaskond) rütmikaid lugusi ja hiljem hakata mõtlema ka omaloomingule. Esimese LIVE-esinemise idee tekkis just Puiga rahvamaja sõbrapäevapeo postrit nähes, mis paistis silma natuke igavavõitu kavaga – puudu oli midagi, mis peole hoogu annaks. Nii sokutasin oma ansambli kavasse sisse, mis tagasisidena oli positiivne ja soosib tegevusega jätkama. Ansambli nimeks sai DRIFT – konkreetne, särtsakas, noortepärane. Täna tahaksin Võru Kultuurimaja Kannel prooviruumi kasutuse eest ja Jüri Luike, kes LIVE-esinemist helitehnikaga toetas.”

Ansambel Drift tegi sel õhtul kaks 45-minutilist setti. Meelis Koppel ütles vahele ka soojad julgustavad sõnad: **“Kui te kunagi üleilma kuulsad olete, ärge unustage ka DJ-d, kes teid esimesel kontserdil soojendas.”**

Õhtut läbiv üldpilt oli, et tantsupõrandal viibis rohkem inimesi kui istumas. Kesköö lähenedes legendaarseid hitte mängides tuletas õhtujuht meelde, et ehkki mõned ütlevad, et 80ndad on tagasi, pole need tema arvates kunagi ära läinudki.

Rahvas tuleb kaasa

Puiga, Meegomäe ja Kose inimestele meeldib rahvamaja pidudel käia. Gertu Viisk: **“Olen poole aastaga leidnud kogukonnas toetajaid ja mõttekaaslasi. Mõtteid ja ideid jagub ja ma tänan neid, kes on mulle toeks olnud. Üks suurem kogukonda kaasav projekt on käsil, aga sellest kuulete peagi. Puiga kultuuri- ja noorsootööjuhina on minu eesmärk pakkuda oma kodukandi inimestele võimalust tegutseda ühtse kogukonnana, loimides erivaid põlvkondi ning toetades nii väärtuste edasiandmist tulevastele põlvedele.”**

LISANNA ELM
Meegomäe küla elanik

GERTU VIIASK
Puiga Rahvamaja kultuuri- ja noorsootööjuht

Saage tuttavaks – ansambel DRIFT. Foto: Kati Märdimäe

Vastlad Kündja moodi

Kündja külaseltsi traditsiooniline Vastlapäev toimus sellel aastal 23. veebruaril Kõo külas rahvamaja juures. Päeva alustati suure tuule ja veebruarikuule omase lumesajuga, kuid ilm ei takistanud väljas nautimast talverõõme.

Lastele oli organiseeritud kelguvõistlus kõrgest mäest allalaskmisega. Võitjaks tuli see, kes sai pikema liu, võitjaid premeeriti kommipakiga. Suurtele toimus vildi viskamise võistlus – kes kaugemale viskas, oli võitja. Issid ja emmed võistlesid eraldi

rühmas vildi viskamises. Päeva kroonis kelgukoortega saanisõit. Koortega said sõita kõik soovijad, ka täiskasvanud. Pärast väljas tegutsemist oli mõnus Rahvamaja soojas toas süüa hernesuppi omaküpsetatud leiva ja ürdivõiga. Laul ootasid ka vastlakuklid ja ürditee. Osavõtjate seas oli rahvast tulnud ka kaugemalt, isegi Võru linnast, et nautida talverõõme koos peredega küla kogukonnas.

HELGI KUUSIK
Kündja Külaseltsi
juhatuse liige

Vastlakutsud. Foto: Erakogu

Reisiklubi jätkab

Oli aasta 2002. Mõnda aega tegutsenud valla eakate nõukogul tekkis plaan alustada reisimisega. Soomes, Rootsis ja Hollandis oldi juba käidud. Osalejate suur huvi ja omavaheline tore läbisaamine käivitasid soovi liita lihtsalt reisimisele ka klubiline tegevus. Nii sündis omamoodi ainulaadne Võru valla reisiklubi. Seda põhiliselt koostöös reisibürooga ABZ. Liikmeid kogunes viiekümne ringi. Koduvalla toel saime liikmepiletid, lilled ja suveniirid juubilaridele, pikematele reisidele varuks ravimid ning vere- rõhuaparaadi. Lisaks abi reisiklubi uusaastapeo korraldamiseks, videote tegemiseks ja albumite koostamiseks.

Plaani võeti aastaks kaks reisi, millele järgnesid sellega seotud kokkutulekud. Mäletan, et klubi esimesed ja väga sisukad reisirühmad Baierimaale ja Lapimaale. See oli aastal 2002. Tegevus, mis kestis sügiseni 2017, on sisaldanud 24 pikka välisreisi. Neile on lisandunud igasügisised päevased kultuurireisid kodu lähiste (Räpina, Värskä, Antsla, Karula, Vastseliina, Setomaa, Ape, Aluksne jne). Klubi edasiste sõiduplaanide

koostamisel tuleks tähelepanu pöörata Bulgaariale, Türgile, Itaaliale ja Portugalile, sest need piirkonnad on käimata.

15.–16. mail Tallinnasse

Käesoleva aasta jaanuaris, reisiklubi nn taastamiskoosolekul, tekkis soov külastada Arvo Pärdi maja Laulasmaal, Keila-Joa lossi, Maarjamäe memoriaali ja Lennusadamat. Hetkel on reisinimekiri täis, kuid tasub siiski helistada **785 0477** või **5615 6234**, sest võib juhtuda, et mõni reisija loobub. Sügiseks pakub reisibüroo ABZ Reisirühmad, kuid need kuupäevad ei ole veel paigas.

Kui soovid reisiklubiga liituda, anna enda kontaktandmed, helistades eelnevalt mainitud numbrile. Teatame aja, millal selle uue ja suure valla huvilised võiksid kokku tulla. Liikmemaks oli meil senini 2 eurot aastaks ning motoks “Niikavva kui jõvvat, tule iks kävva” (autor Harri Lindmets). Eks selles vaimus siis jätkame.

HELGI NOORMETS
klubi senine koordinaator

Loometalgud Varstus

Kas tahad, et Võru maakonnas oleks parem elu? **Tule 4.–6. aprillini Varstusse loometalgutele!**

Vunki mano! loometalgud on “arenduskiirendi”, mis annab võimaluse käima lükata uusi ja vajalikke ettevõtmisi, mis aitavad edendada elu maapiirkonnas. Kui tahad kaasa lüüa uute lahenduste väljatöötamises või on sul endal mõni nutikas mõte, kuidas meie kodukoha elu edasi viia, siis tule osalema! Otsime ideid ja lahendusi, mis toetavad inimeste eneseteostust kogu elukaare vältel, parandavad vajalike teenuste kättesaadavust või loovad kestlikke lahendusi ettevõtluses. Kui sul on mõtteid, millele oleks vaja hoogu juurde anda ja nõu saada, siis võta julgelt korraldajatega ühendust. Kui mõtted on veel laiali ja ei tea, kas nendega on õige aeg välja tulla, siis tule osalema teiste ideede meeskondades, et järgmine kord juba oma ideega tulla. Parematele ideedele on elluviimise toetamiseks rahalised auhinnad.

Vunki mano! loometalgud on erilised selle poolest, et meeskondade toetamine lahenduste elluviimisel jätkub ka hiljem. Enamus eelmistel talgutel osalenud meeskondadest tegutseb aktiivselt edasi, nad saavad jätkumonitorlust ja toimuvad

ka motiveerivad kohtumised teiste osalenud meeskondadega. Seda võimalust lihtsalt tuleb kasutada! Korraldajad lubavad, et kõik hea esimestest loometalgutest on alles ning lisaks paras annus uut, et koos loomine oleks viljakas.

Osalema ja meeskondades kaasa lööma tulla tasub igal juhul, iga inimese panus on oluline. Lisaks sellele, et sul on võimalus anda oma osa mõne kasuliku ja meie kõigi elu paremaks muutva idee arendamisel, saad loometalgutelt kuhjaga inspiratsiooni, uusi teadmisi ja kasulikke tutvusi. See on väärt kogemus! Vunki mano! kodulehel vunkimano.vorumaa.ee on registreerumine juba käimas. Pane ennast kohe kirja ja kutsu ka sõbrad-tuttavad loometalgutele!

Loometalguid korraldavad Võrumaa Omavalitsuste Liit koos Võrumaa Arenduskeskusega, Tallinna Ülikool ning Helpific projekti “Co-creation of Service Innovation in Europe” raames.

MARTIN MARK
korraldaja

VUNKI MANO!

COSIE
Co-creation of Service Innovation in Europe

VÖRUMAA
OMAVALLITSUSTE LIIT

VÖRUMAA
ARENDAUSKESKUS

Helpific

TALLINNA ÜLIKOO

Horizon 2020
European Union Funding
for Research & Innovation

Projekti toetab Euroopa Liidu teadusuuringute ja innovatsiooni programm Horizon 2020 (toetusleping nr 770492).

Head Pühajõe piirkonna (endise Sõmerpalu valla) elanikud! Kui olete otsimas lahendusi erinevatele lastehoiuküsimustele kodu lähistel, võtke palun ühendust telefonil 505 6971 või e-posti aadressil rainepeler@gmail.com. Rain Epler, Kärgula küla elanik.

Tule trenni, sest hoki on lahe! Treeningud toimuvad esmaspäeviti 17.00–19.00 Vastseliinas, kolmapäeviti 17.00–19.00 Vastseliinas, pühapäeviti 16.45–18.00 Tartu Lõunakeskuse jäähallis (viib ja toob valla buss – väljasõit kell 15.00 Vastseliina rahvamaja eest ja Võrust Olerexi juurest kell 15.20). Treenime aastaringsest. Halbade ilmaoludega treeningud siseruumides ja suvel mängitakse rullhokit. Lastele on hooaja lõpuni trenn tasuta! Valik seniseid saavutusi: 2018. aastal mängisid Vastseliina Vapsikud Lõuna-Eesti harrastajate hokiliiga II liiga mängu ja saavutasid II koha. Lapsed on võistelnud Tartu linna koolinoorte meistrivõistlustel ja saavutanud III koha 7.–9. klassi arvestuses ja võitnud 1.–3. koha arvestuses. Lisainfo telefonil 520 8041 – Taavi Tuvike.

SINILILLEKAMPAANIA RAAMES ANNAME AU
KAITSEVÄE JA KAITSELIIDU VETERANIDELE!

DISCGOLFI ÕPPEPÄEV

06. APRILLIL 2019 ALGUSEGA KELL 12:00

**VÕRU KUBIJA DISCGOLFI PARGIS,
LAULULAVA JUURES
ODATUD KÕIK HUUVILISED
IGAS VANUSES!**

**Osalustasu annetuseks
valikuliselt, kas:
2€ sinilille rinnamärk
või 5€ sinilille käepael
Tasumine kohapeal,
sularahas.
Osalustasu sisaldab:
veteranide toetussümbolit,
discgolfi koolitust,
õppimiseks ketta
laenutust ja sooja teed.**

Registreeri ennast üritusele aadressil:

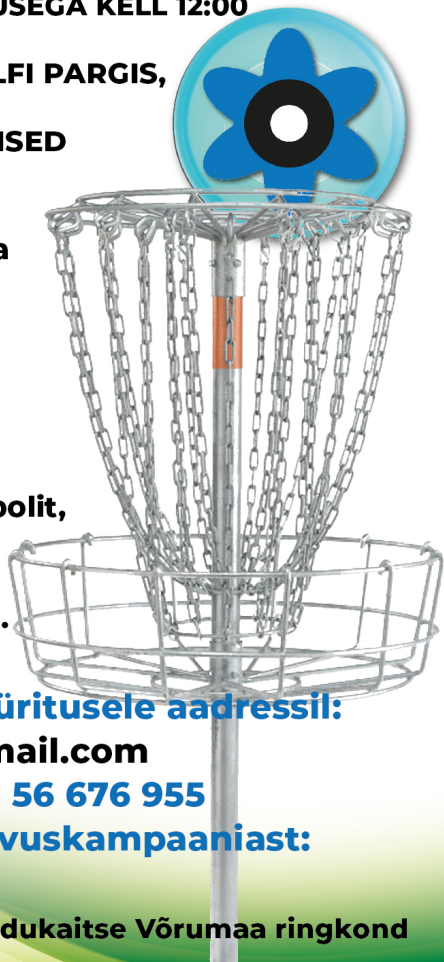
sinilillediscgolf@gmail.com

Info: 58 043 834 või 56 676 955

Täpsemalt heategevuskampaaniast:

www.annameau.ee

Üritust korraldab Naiskodukaitse Võrumaa ringkond

Elsa Antsov 70

*Su ees on uue eluaasta algus
täis soove häid ja ootusärevust.
Küll praegu teadmata,
kuid siiski helge,
kui hoiad valla tema ees Sa ust...*

Meie südamlikkus ja alati abivalmis
pereõde Elsat tänavad ja õnnitlevad
möödunud juubeli puhul Väimela
ja Parksepa kandi patsiendid.

Palju õnne, palju armastust ja
elurikkust! Elagu juubilar!

Hele Lõhmus 80

Sinu tädi ja ristiema Renate Saar
(1918–2000) meenutas 7. aprillil
1989: "1939. aasta 7. aprillil Linnamäel
Horma talus on meie juubilar sündinud.
Just Lihavõtte laupäeval tuli Nikolai
koju. Ta õppis õisus. Tütar Milvi turnis
poole ööni isa põlvedel. Ja siis tundis
Netty oma „aega“ saabunud olevat.
Rakendati kaks hobust vankri ette, teed
olid põhjatud ja Nikolai sõitis Antslasse
ämmaemanda järele. Nii pühade ajal
meie Hele ilmavalgust nägi. „Poiss,
poiss, nii suur teine“, ütles emand. Aga
ei. Oli sündinud 10,5-naelane tüdruk.
Nüüd juba kahe tütre isa sõitis tagasi
kooli ja Netty sussutas oma väikest.
Kuid kõigest hoolimata karjus väike
tüdruk niipea, kui oli ärganud ja ilusad
suured silmad avanud. Terve maja oli
lapse kisa täis, mis tõttu kutsuti arstiki
kohale. Doktor Treimuth uuris beebi ja
ütles oma muhedal toonil ehtsast Antsla

Hele oma õe Milviga. Foto: Erakogu

*murrakus: „Ankõ äste süvvä, teke äste
makus.“ Ja nii kasvas beebi. Varsti oli
priske tüdruk ringi tatsamas, nii et sirged
jalad õhtuks looka vajusid. Ta oli kabe,
tugev ja rõõmiks kõigile.“*

Heljo Saar, õnnitleja

Võrumaa Partnerluskogu LEADER projektitoetuste 2019. aasta taotlusvoor

Taotlusvoor küla- ja kultuurimeetmetele on avatud 10.-17. aprill 2019. Projektitoetust saab taotleda alameetmetest: alameede 1.1 külakogukondade arendamine; alameede 1.2 kogukonna arendamine läbi ühiskoostöö. Taotlusi saavad esitada Antsla-, Rõuge- ja Võru valla territooriumil tegutsevad ettevõtjad, mittetulundusühingud, sihtasutused ja kohalikud omavalitsused, v.a. Orava ja Misso piirkond. Projekti-taotluste hindamise tähtaeg Võrumaa Partnerluskogus on hiljemalt 15. juuli 2019.

Ettevõtluse meetmetele on avatud 4.-11. september 2019. Projektitoetust saab taotleda alameetmetest: alameede 2.1 ettevõtluskeskkonna arendamine; alameede 2.2 väiketootmisettevõtete arendamine. Taotlusi saavad esitada Antsla-, Rõuge- ja Võru valla territooriumil vähemalt 1 aasta tegutsenud mikro- ja väikeet-tevõtjad, füüsilisest isikust ettevõtjad, kohalikud omavalitsused, mittetulundusühingud ja sihtasutused v.a. Orava ja Misso piirkond. Projektitaotluste hindamise tähtaeg Võrumaa Partnerluskogus on hiljemalt 4. detsember 2019. **Taotlusvoorueelne infopäev taotlejatele toimub esmaspäeval 5. augustil 2019 kell 14.00 Võru Riigimaja II korruse saalis Jüri tn 12** (sissepääs L. Koidula tn poolsest uksest).

Taotlused tuleb esitada PRIA e-teenuse keskkonna kaudu väljakuulutatud taotlus-voor viimasel päeval hiljemalt kell 16:00.

Täpsem info Võrumaa Partnerluskogu kodu-lehel: www.voruleader.ee/2019-taotlusvoor.

**LEADER
EESTI**

Ilmunud on ajalooramat „Võru esimese koolimaja lugu“. 20. oktoobril 2018 nägi ilmavalgust raamat „Võru esimese koolimaja lugu“. Raamatu on koostanud Võru I Põhikooli kauaaegne ajalooõpetaja Regina Ausmaa. Selle raamatu kaante vahel on ülevaade Võru linna esimeses majas töötanud koolide tegevusest, millest viimane kandis Võru I Põhikooli nime. Raamat kirjeldab ka hoone arhitektuurilisi muutusi 17. sajandist kuni tänapäevani. Sisaldab fotosid, vilistlaste nimekirju alates aastast 1946. Raamatu tekkelugu on õpetaja Regina Ausmaa seletanud järgmiselt: „Asunud ajalooõpetajana juhendama õpilaste kodu-uurimuslikke töid, ei osanud ma arvata, et see võib ka mind sedavõrd innustada, et hakkasin ka ise küsimustele, millal ning kuidas Võru I Põhikool (rahvasuus Kiriku kool) alguse said, vastuseid otsima. Koos asjast huvitatud õpilastega uurisime, millised muutused on selles koolihoones läbi aegade toimunud. Teades, millise huvi ja vastutustundega õpilased uurimusi tegid ning kuulates ka vilistlaste soovitusi, pidasin enda kohustuseks arhiivi- ja õpilaste kogutud materjalid süstematiseerida ja kaante vahele koondada.“ Uurimus on valminud Võru I Põhikooli õpilaste, vilistlaste, lastevanemate, õpetajate ja koolitöötajate ühistööna. Raamat on saanud hea hinnangu ning palju positiivset tagasisidet. Raamatu tiraaž on piiratud ning veel on võimalik endale osta õpetaja Regina Ausmaa käest, leppides eelnevalt kokku telefonil 5342 6683, Võru raamatukauplusest Lexika ja Inge Järvpõllu käest (e-post inge1963@gmail.com, telefon 5568 2768). Raamatu autori Regina Ausmaa mõtted pani kirja Inge Järvpõld.

*****NALJATERA*****

Mees küsib maksuametis: „Millal ma võin puhkusele minna?“ Klienditeenindaja: „Aga Te ju ei tööta meil!“
Mees: „Ma töötan ju kogu aeg Teie heaks!“

Veebruaris registreeriti
Võru vallas seitse sündi.

Palju õnne uutele vallakodanikele!

**Johan, Ott, Vanessa, Lucas, Kaspar,
Salma, Sabrina**

Rõõmsad õnnitlused!

70
TIHU PIIGERT
VASSILI SAVOSTKIN
TIINA KAIV
ANATOLIE NOSOV
AGU VIIRLAI
EINAR KAUNIS
ÜLO MÖTTUS
YURY BUTUZOV
HANS MÄESAAR
KALEV KASEORG
KÜLLI HUSSAR
ELLE REPP
MATI-ENN KERGE

75
JAAN HAGA

VALENTINA SAAR
VAIKE PIHUS
LIIDIA LAAR
ARVO OLESK
AINI KÄÄRDE
VELLO SAARMAN
LIIDIA NOORTOOTS

80
RAIVO OJAPERV
LEMBIT GLASER
ARVI RAHUSAAR
RAIMOND PANI
HELLE EENSAAR
MALLE NAPPU
ENNO LOKK
REIN AASMÄE
MART RAUDIK
ILME TELK

85
LEHTE VIIN
PAUL ORU
HELVE HÄRM
MAHTA PILLE
AINO LOOS

90
HEINO PALLAV
OLGA HÕIMLA
KOIDULA UDER
MEETA PANT
LIIDIA KATTAI
ESTRID PILLE
ERIKA KÄNGSEP

91
OLGA NURMETALU
LEOPOLD SULG
PÄRJA PIRNPUU
VIRVE MEOS
EVALD KALA
VASSILI SUVI

94
LILLI SIREL
RENAME KADAK
VILVE SAAREMETS

95
ERNA PARMSOO
EHA ANTONS

97
SALME PUURA

Kui Te ei soovi järgmisel kuul õnnitluste rubriigis enda nime näha, kontakteeruge 782 1576 või anne@voruvald.ee.

Südamluk kaastunne lahkunute lähedastele!

Aino Solovjeva
08.06.1929–03.02.2019

Aksel Hussar
07.08.1936–06.02.2019

Väino Viirlaid
03.11.1956–09.02.2019

Jevdokia Teder
02.05.1933–12.02.2019

Vaino Kohtla
16.04.1944–12.02.2019

Reino Kessel
05.03.1932–23.02.2019

VANA PILT JUTUSTAB: Pidusöök Loosis

Nii nagu tänapäeval, nii ka aastaid tagasi toimus riigi sünnipäeval kõikjal Eestis mitmesuguseid pidulikke üritusi. Lehisid lipud, toimusid pidulikud aktused ja rongkäigud, peeti kõnesid ja etendati kohaliku näiteringi esituses isamaalisi näitemänge. Üritused toimusid enamasti Kaitseliidu kohaliku üksuse eestvedamisel, abiks mitmesugused seltsid ja ühingud.

Võrumaal Loosi vallas toimusid aastapäeva üritused KL Võru maleva Vastseliina malevkonna Loosi üksikrühma eestvedamisel. Oodatuks sündmuseks vallarahvale oli ühine pidusöök, mis alates 1930ndate teisest poolest toimus endises magasiadas.

Loosi vallas ei olnud korralikku vallarahva kooskäämise kohta. Ortuma külas, vallamaja vastas üle tee seisis kasutamata juba pikemat aega

vana maakivist magasiait ja see jäi silma mitme Loosis tegutseva seltsi aktiivsematele liikmetele. Oli ju samasugune tühjaltseisev põllukivist magasiait Vastseliinas juba 1920ndatel aastatel ümberrehitatud kohalikuks seltsimajaks. Loosi vallavalitsus kinkiski hoone seltsidele seltskondliku tegevuse läbiviimiseks. Esialgu puhastati ruum, ehitati ühte otsa ajutine väike lava, ukse kõrvale riidehoid. Magasiait oli ilma akendeta ja paksude maakivist seintega, mingil ajal ehitati juurde ka ahi.

Seltsid siiski ei suutnud korrastada ja lõplikult välja ehitada kingitud hoonest rahvamaja, probleemiks sai vajaliku raha puudumine. 1940 aastal asutati Loosi Seltside Liit, et üheskoos, nüüd juba valdade reformi jõustumisel Lasva valla koosseisus viia ehitustööd lõpule. Seltsimaja siiski valmis ei saanudki, peale tulid ärevad ajad ja

Rahvas rohkete sinimustvalgete lippudega ehitud magasiadas peolauas. Foto: M. Timmo (Ülo Sikk'a erakogust)

sõda. Peale sõda asus magasiadas kolhoosi töökoda ja hiljem ka vaskalaut. Laudadega pidusid peeti Loosi magasiadas siiski ja vanem rahvas mäletab, et need olid alati rahvarohked ja gaasilamp laes andis nii valgust kui sooja.

Esitan siinjuures üleskutse lugejatele:

Kui kellelgi peaks olema vanu pilte ennesõjaaegsest Loosi kandi elust, inimestest ja nende tegemistest, palun andke mulle teada. Plaanis

on koostada näitus vanadest pildidest ja selle korraldamiseks palun Teie abi.

AGO RUUS
rubriigi toimetaja
agoruus@gmail.com, 505 6691

Võru vallas saab pakendeid ära anda kodu juurest

Pakendite sorteerimine ja tasuta ära andmine on nüüd paljude Võru valla elanike jaoks veelgi lihtsam – kortermajad saavad seda teha pakendikonteineri ning eramajad pakendikotiteenusu abil. Hetkel on pakendikotiteenusu kättesaadav Võru vallas Kose, Parksepa ja Väimela alevikes. Tühjendus ja vedu on kõigile tasuta.

Me peame tegutsema!

Eesti on Euroopas üks kõige madalama jäätmete ringluse võtmise määraga riike. See näitab, et meil on vaja hakata rohkem argiste tegevuste kaudu keskkonda panustama ja kõige lihtsam neist on kodumajapidamises jäätmete sorteerimine. Lisaks oma koduümbruse keskkonna koormamisele on jäätmete sorteerimine meie kõigi jaoks ka majanduslik küsimus. Nimelt peab Eesti aastaks 2020 võtma ringlusesse 50% kodumajapidamises tekkivatest jäätmetest, kuid täna on meie tase 28% juures. Nii võib meid ähvardada Euroopa Liidu poolne trahv, mille peame terve ühiskonnana kinni maksma. Jäätmete sorteerimine seevastu aga just säästab iga kodumajapidamise raha – vähendatakse olmeprügi ja sellega kaasnevat kulusid.

Miks pakendeid eraldi koguda?

Kodumajapidamises on pakendijäätmete eraldi sorteerimine kohustuslik juba 2007. aastast. Nii jõuavad pakendid taaskasutusse ja sellega vähendame prügi ladestamist ja jäätmepeletust.

Kuidas pakendeid koguda?

Pakendid tuleb koguda pakendikonteinerisse ja -kotti lahtiselt või läbipaistvas kilekotis. Pakend peab olema puhas.

Kui puhas on "puhas pakend"?

Puhas pakend tähendab seda, et see ei lähe ka nädalatepikkuse seismise järel haisema. See tähendab, et pakendite loputamise all mõistame üldjoontes toiduainete ümbert tulevat pakendeid. Kõik pakendid kindlasti loputamist ei vaja.

Mis saab pakenditest pärast nende eraldi sorteerimist?

Pakendijäätmed veetakse ära eraldi prügiautoga. Seejärel jõuavad need sorteerimisliinile, kus need eraldatakse vastavalt materjalidele.

Materjalid pressitakse kokku ja suunatakse taaskasutusse.

Milliseid uusi tooteid jäätmetest teha saab?

Taaskasutatud plastikust saab toota uusi pakendeid, kuid ka näiteks mööblit, riideid, magamiskotte ja palju muud. Klaasi taaskasutus on eriti oluline, sest selle omadused ei kao praktiliselt kunagi. Peamiselt toodetakse taaskasutatud klaasist uusi klaaspudeleid (sest selle keemiline koostis erineb näiteks aknaklaasi omast), kuid ka näiteks klaaskiudu. Metalli taaskasutus jõuab välja lausa autotööstuseni.

Kuidas pakendikonteineri või -kotiteenusega liituda?

Kõige värskema info teenuse piirkondade, liitumise ja tingimuste kohta saab kodulehelt www.tvoo.ee.

Nagu eelpool mainitud, on hetkel pakendikotiteenus kättesaadav Kose, Parksepa ja Väimela alevikes. Teenuse piirkondi saab laiendada, kui näeme tugevat huvi.

MEELIK SAMEL

Tootjavastutusorganisatsioon OÜ turundus- ja kommunikatsioonijuht

SORTEERI ÕIGESTI

KAHTLUSE KORRAL PANE
SEGAJÄÄTMETE HULKA

PAKEND

- ✓ Toidu, kosmeetika ja muu sarnase ümber olnud plastist, klaasist, metallist, kartongist **puhas pakend**
- ✗ Määrdund ja ohtlike ainete pakendid

Pakendid tuleb panna konteinerisse **lahtiselt või läbipaistvas kotis**, et järelsorteerimine oleks lihtsam

PABER

- ✓ Kataloogid, ajalehed, ajakirjad, raamatud, jõupaber, paberkotid, pappkastid ja karbid (viimased sobivad ka pakendite hulka)
- ✗ Määrdund ja vettinud paber, tetrapakend, kasutatud pabernõud

Pressi enne konteinerisse panekut kokku!

www.tvoo.ee

BIOJÄÄTMED

- ✓ Tahked toidujäätmed, köögipaber ja salvrätikud, paberfiltrid, papist munakarbid
- ✗ Vedelikud, kastmed, supid

Biojäätmed tuleb panna konteinerisse **lahtiselt või biolagunevas kotis**

SEGAJÄÄTMED

- ✓ Määrdund pakendid, vettinud paber, mähkmed, katkised riided, kassiliiv, ühekordsed nõud
- ✗ Ehitusjäätmed, ohtlikud jäätmed, patareid, vana elektroonika, vedelikud, suurjäätmed, ravimid

NBI ERALDI TULEB ÄRA VIIA:

KASUTATUD MÖÖBEL, ELEKTROONIKA JA RIIED

Vii korduskasutusse või jäätmejaama.

OHTLIKUD JÄÄTMED

Värv-, liimi-, laki- ja lahustijäätmed jaepakendis, aegunud ravimid, kemikaalide ja pestitsiidide jäätmed, elavhõbedat sisaldavad jäätmed, tule- ja plahvatusohtlikud jäätmed, patareid ja akud **vii jäätmejaama**.

ELEKTROONIKA

Vii jäätmejaama. Väiksed seadmed saab jätta poe kogumiskasti.

Eesti sõjamuuseum koostöös EV100 korraldustoimkonnaga korraldavad Eesti Vabariigi 100. aastapäeva tähistamiseks ning Vabadussõja meenutamiseks soomusrongi projekti. Soomusrong Wabadus startis 4. jaanuaril Kehrast. Võrumaal peatus soomusrong 21.-28. veebruarini Antslas. 1.-10. märtsil peatub Võru raudteejaamas. **21.-31. märtsil jõuab soomusrong Wabadus Võru valla territooriumile, Piusale. Avaüritus toimub Piusal 21. märtsil kell 10.30. Kavas Võru valla tervituskõned, mängib puhkpilliorkester Kungla, pakutakse sõdurisuppi. Sündmusele tulijatel on võimalik giidiga ekskursioonile minna. 29. märtsil toimub lõpuüritus, mida korraldab Setomaa vald: www.setomaa.ee.**

Võru Vallavalitsusest

Vallamaja asub aadressil Võrumõisa tee 4a, 65605 Võru linn. Ametnike vastuvõtuajad tööpäeviti kl 8.00–12.00 ja 13.00–16.30. Üldtelefon: 785 1242. E-post: vald@voruvald.ee. Koduleht: www.voruvald.ee. Facebook: [www.fb.com/voruvald](https://www.facebook.com/voruvald).

Võru Valla Teatajast

Lehte koostab, toimetab ja küljendab Võru Vallavalitsuse avalike suhete spetsialist Lisanna Elm (telefonid 786 8800, 5345 0975). Järgmine leht saabub postkasti aprilli keskpaigaks. **Artikleid järgmisesse lehte ootame 25. märtsiks:** lisanna@voruvald.ee. Tiraaž: 4200 eksemplari. Trükk: Kroonpress AS, Tartu. Kohaletoimetamine: Omniva.